

УДК 1(091).033

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2025.2.22>**Сірко Андрій Леонідович**

аспірант кафедри філософії та міжнародної комунікації
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
15, вул. Героїв Оборони, Київ, Україна
orcid.org/0009-0008-7884-6918

Калуга Володимир Федорович

доктор філософських наук,
професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
15, вул. Героїв Оборони, Київ, Україна
orcid.org/0000-0003-4744-826X

АВАНТЮРИЗМ ЯК МЕХАНІЗМ І ЗАСІБ УТВЕРДЖЕННЯ САМОДОСТАТНОСТІ У СОЦІАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ

Актуальність проблеми. На рівні громадської думки, що відповідає насамперед домінанті масово відтворюваних, орієнтованих на певні стандарти і еталони, моделей поведінки, явище авантюризму як певна риса представника спільноти найчастіше розглядається і водночас сприймається як своєрідний виклик усталеним нормам. Таким чином авантюризм переважно набирає негативних конотацій в очах середньостатистичної особи. Однак поза ціннісними предикатами окреслюється таке функціональне навантаження авантюризму як його властивість виконувати роль механізму і засобу наділеної схильністю до рефлексії істоти утверджувати свою самобутність та унікальність серед собі подібних. Окрім того на рівні колективної думки авантюризм виявляється таким собі індикатором спроможності та/або потенціалу представника спільноти до вчинення вибору, опертого на внутрішні інтенції, індивідуальні смаки і схильності на відміну від вибору між уже запропонованими спільнотою варіантами, і водночас перебирання відповідальності за своє існування. Таким чином послідовне системне осмислення явища авантюризму як невід'ємного елементу буття людини і людства відкриває перспективи для суттєвого переосмислення низки проблем екзистенціального, а отже й соціокультурного плану, насамперед йдеться про такий стан індивіда як самодостатність та умови й обставини, за яких він набувається чи відтворюється представником спільноти, а також стан дихотомії свободи/зумовленості.

Мета дослідження полягає у системному осмисленні явища авантюризму як невід'ємного елементу буття людини та спільноти, сполученого зі станом самодостатності представника спільноти, його утвердженням як унікального буття серед собі подібних.

Методологічною основою дослідження є міждисциплінарний підхід, що поєднує філософський аналіз понять свободи, самодостатності та авантюризму, історико-біографічний метод (на прикладі Джакомо Казанови), а також елементи феноменології та екзистенціалізму для виявлення внутрішніх мотивацій особистості.

Результати дослідження. Дослідження підтверджує, що схильність до авантюризму є важливим і багатовимірним механізмом утвердження соціальної самодостатності особистості. Авантюризм у цьому контексті розглядається не просто як випадкова або імпульсивна поведінка, а як свідомий і цілеспрямований вибір, що дозволяє людині вийти за межі усталених соціальних норм, ролей і очікувань. Такий вибір супроводжується готовністю брати на себе відповідальність за наслідки своїх дій, що є ключовим елементом самодостатності.

Історико-біографічний аналіз життя Джакомо Казанови, як одного з найяскравіших прикладів авантюриста, демонструє, що авантюризм поєднує в собі не лише прагнення до ризику, але й високий рівень інтелектуальної гнучкості, харизму, соціальні навички

та здатність адаптуватися до найскладніших обставин. Казанова неодноразово доводив свою здатність долати обмеження – як фізичні, так і соціальні – що дозволяло йому зберігати внутрішню свободу і впевненість у собі навіть у ворожому середовищі. Особливо показовою є його втеча з в'язниці у Венеції, де він використав не лише винахідливість, а й психологічне розуміння оточуючих, що свідчить про глибокий зв'язок авантюризму з соціальною самодостатністю.

Філософський аналіз підтверджує, що авантюризм є проявом екзистенційної свободи, коли особистість через ризик, вибір і відповідальність утверджує свою унікальність і автономію. Відповідно до ідей Канта, свобода полягає у здатності діяти за власним моральним законом, а не під впливом зовнішніх обставин, що авантюризм ілюструє у практиці. Екзистенціалісти, такі як Сартр і Камю, підкреслюють, що свобода завжди пов'язана з вибором і відповідальністю, а авантюризм виступає як спосіб прийняття цього виклику і творення себе через дії.

Феноменологічний підхід дозволяє виявити внутрішні мотивації авантюризму – прагнення до новизни, самовираження, подолання соціальних і внутрішніх обмежень, а також пошук глибшого сенсу життя. Ці мотиви формують комплексний психологічний і екзистенційний фундамент, який стимулює особистість до активної життєвої позиції і самореалізації через ризиковані вчинки.

Отже, авантюризм виступає одночасно як індикатор і механізм здатності особистості до самостійного вибору, відповідальності і соціальної автономії. Він відкриває простір для творчого самовираження і утвердження власної гідності, що є основою соціальної самодостатності. Ці результати підкреслюють важливість розгляду авантюризму не лише як психологічного феномену, а й як складної соціально-філософської категорії, що має ключове значення для розуміння сучасної свободи і автономії особистості.

Ключові слова: авантюризм, самодостатність, свобода вибору, ризик, соціальна автономія, відповідальність.

Вступ. Проблема свободи вибору та самодостатності особистості є однією з центральних у філософії та соціальних науках. У сучасному світі, де індивідуалізм і автономія стають різними цінностями соціокультурного буття, зростає інтерес до феномену авантюризму як своєрідного способу самореалізації. Між тим, на рівні громадської думки, що відповідає насамперед домінанті масово відтворюваних, орієнтованих на певні стандарти і еталони, моделей поведінки, явище авантюризму як певна риса представника спільноти найчастіше розглядається і водночас сприймається як своєрідний виклик усталеним нормам. Таким чином авантюризм набирає негативних конотацій в очах середньостатистичної особи. Зокрема згадане явище розглядається крізь призму провокації – тяжіння до висування виклику спільноті, утвердженням у її середовищі нормам та очікуванням. Однак поза ціннісними предикатами окреслюється таке функціональне навантаження авантюризму як його властивість виконувати роль механізму і способу наділеної схильністю до рефлексії істоти утверджувати свою самобутність та унікальність серед собі подібних. Окрім того на рівні колективної думки авантюризм виявляється таким собі індикатором спроможності та/або потенціалу представника спільноти до вчинення вибору, опертого на внутрішні інтенції, індивідуальні смаки і схильності на відміну від вибору між уже запропонованими спільнотою варіантами, і водночас перебирання відповідальності за своє існування. Таким чином послідовне системне осмислення явища авантюризму як невід'ємного елементу буття людини і людства відкриває перспективи для суттєвого переосмислення низки проблем екзистенціального, а отже й соціокультурного плану, насамперед йдеться про такий стан індивіда як самодостатність та умови й обставини, за яких він набувається чи відтворюється представником спільноти, а також стан дихотомії свободи/зумовленості.

Як наслідок, у полі зору дослідників опиняються яскраві репрезентанти авантюризму, зокрема постать Джакомо Казанови, чий життєвий шлях ілюструє нестримне тяжіння до свободи як на рівні думки, так і дії, у т.ч. за посередництва авантюризму, а отже і ризику.

Мета дослідження полягає у системному осмисленні явища авантюризму як невід'ємного елементу буття людини та спільноти, сполученого зі станом самодостатності представника спільноти, його утвердженням як унікального буття серед собі подібних.

Об'єктом дослідження є соціокультурне середовище як простір життєдіяльності людини та поступу спільноти.

Предметом дослідження виступає феномен авантюризму у множенні його проявів і трактувань змістовного наповнення відповідного поняття.

Мета і предмет роботи визначили завдання:

- дослідити наявний спектр трактувань явищ авантюризму та самодостатності на предмет означення ключових ознак і властивостей згаданих явищ;
- проаналізувати життєдіяльність історичних постатей на предмет встановлення особливостей зв'язку авантюризму та соціальної автономії у поточному існуванні особи;
- дослідити особливості впливу активності, сполученої з ризиком, на формування особистої свободи та ідентичності.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Теоретико-методологічна основа дослідження ґрунтується на поєднанні класичних і сучасних філософських концепцій свободи, самодостатності та авантюризму, а також міждисциплінарних підходів до аналізу особистості в соціумі. Насамперед, важливим є розуміння свободи як фундаментальної умови людського існування. Іммануїл Кант визначає свободу як автономію волі, підкреслюючи, що лише здатність діяти відповідно до самовстановленого морального закону робить людину морально зрілою та самодостатною особистістю [1, с. 112]. В його концепції свобода не є безмежною сваволею, а передбачає відповідальність за власний вибір, що особливо важливо для розуміння авантюризму як усвідомленого ризику, а не бездумної легковажності.

Жан-Жак Руссо у праці «Про суспільний договір» розкриває ідею свободи через гармонію між особистою і загальною волею. Він стверджує, що справжня свобода можлива лише тоді, коли індивід здатен самостійно визначати межі своєї поведінки у суспільстві, не підкоряючись зовнішньому примусу, а керуючись внутрішньою переконаністю [2, с. 59]. Саме у цьому контексті авантюризм постає як спосіб подолання соціальних обмежень і пошуку власної ідентичності.

Георг Гегель розглядає свободу як процес розгортання духу, де самосвідомість формується через подолання зовнішніх обмежень і досягнення єдності із самим собою [3, с. 87]. Авантюризм у цьому сенсі – це не лише протест, а й шлях до глибшого самопізнання, коли людина через ризик і нестандартні рішення відкриває нові горизонти власної самодостатності.

Важливим для розуміння авантюризму є також екзистенціалістський підхід. Жан-Поль Сартр вважає свободу вибору основою людського буття, підкреслюючи, що кожна дія є актом самостворення і водночас джерелом відповідальності [4, с. 41]. Альбер Камю, аналізуючи феномен бунту та абсурду, розглядає авантюризм як спосіб надання сенсу власному існуванню, коли людина свідомо обирає ризик, щоб утвердити себе у світі, позбавленому абсолютних орієнтирів [5, с. 73]. Таким чином, екзистенціалізм дозволяє розглядати авантюризм не як втечу від реальності, а як вияв глибокої внутрішньої свободи.

Методологічна база дослідження включає кілька взаємодоповнюючих підходів. Зокрема історико-біографічний аналіз. На прикладі Джакомо Казанови простежується, як схильність до авантюризму сприяє становленню самодостатності. Його життя – це низка ризикованих вчинків, які не лише кидали виклик соціальним нормам, а й дозволяли йому утверджувати власну автономію, незалежність і впевненість у собі [6, с. 215]. Аналізуючи його біографію, можна побачити, як авантюризм стає способом самореалізації та протесту проти зовнішніх обмежень.

Феноменологічний підхід. Він дозволяє дослідити внутрішній досвід авантюриста – його мотивації, емоції, переживання та способи сприйняття світу. Саме завдяки феноменології можна зрозуміти, чому людина обирає ризик, що для неї означає свобода і як формується відчуття самодостатності в екстремальних ситуаціях [7, с. 134].

Герменевтичний аналіз. Використовується для інтерпретації текстів, автобіографічних свідчень, листів і мемуарів відомих авантюристів. Герменевтика дозволяє побачити, як особистість

осмислює власний досвід, як вона раціоналізує свої вчинки і як ці вчинки впливають на її ідентичність [8, с. 98].

Соціально-філософський аналіз. Важливим є також розгляд авантюризму в контексті соціальної політики та справедливості, де авантюризм може виступати як реакція на соціальні обмеження, нерівність чи несправедливість. Прагнення до свободи і самоствердження часто виникає у відповідь на соціальні виклики та обмеження, і саме в таких умовах авантюризм стає засобом досягнення самодостатності.

Узагальнюючи, теоретико-методологічна основа дослідження дозволяє розглядати авантюризм як складний багатовимірний феномен, що поєднує в собі філософські ідеї свободи, відповідальності, ризику і самодостатності. Саме через призму класичних і сучасних філософських концепцій, а також міждисциплінарних методів аналізу, стає можливим глибоке осмислення авантюризму не лише як особистісної риси або соціокультурного явища, але й як екзистенційної стратегії буття.

Результати дослідження. Авантюризм у філософському та соціальному контексті розглядається як провокація – свідомий виклик усталеним нормам, правилам та очікуванням суспільства. Це не просто бездумна імпульсивність, а цілеспрямований акт, що ставить під сумнів соціальні обмеження і детермінованість поведінки індивіда. Авантюризм виступає як спосіб протесту проти нав'язаних ролей і конформізму, що дозволяє особистості заявити про свою автономію і самодостатність. Цей аспект підтверджують класичні філософські концепції свободи, де свобода розглядається як здатність діяти всупереч зовнішнім обставинам, зберігаючи внутрішню цілісність і відповідальність. Авантюризм виступає провокацією до самоствердження, оскільки він ставить під сумнів усталені соціальні норми, обмеження та очікування, що накладаються на особистість. Через свідомий вибір ризикованих, нестандартних дій авантюрист демонструє свою здатність виходити за межі детермінованих ролей і конформізму, тим самим утворюючи власну автономію і унікальність. Ця провокація – не просто виклик суспільству, а й спосіб заявити про себе як про самодостатню особистість, здатну самостійно формувати свій життєвий шлях. Мотивами авантюризму є прагнення до свободи, самовираження і пошуку новизни. Людей спонукає бажання подолати соціальні та внутрішні обмеження, відчувати себе творцем власної долі, а також глибокий екзистенційний поклик – інтуїтивне відчуття, що веде вперед, навіть коли логіка підказує обережність. Цей внутрішній імпульс часто описують як «зовнішню силу», що надихає на ризик і відкриття нових горизонтів. Таким чином, авантюризм мотивується як зовнішніми обставинами, так і внутрішнім прагненням до самореалізації і свободи.

Людей до авантюризму спонукають різні внутрішні та зовнішні чинники. З одного боку, це прагнення до новизни, самовираження і самопізнання; з іншого – бажання подолати обмеження, які накладає соціум, і відчувати себе вільним творцем власної долі. Внутрішній поклик, який іноді описується як «зовнішня сила» чи «ноги, що самі ведуть», як у випадку Джакомо Казанови, свідчить про глибокий екзистенційний вимір авантюризму – це не просто раціональний вибір, а переживання свободи як стану буття, що виходить за межі звичайного досвіду [9, с. 41; с. 73].

Внутрішні мотиви, які спонукають людину до авантюрних вчинків для самореалізації, можуть включати такі ключові аспекти:

- прагнення до свободи і автономії. Бажання жити за власними правилами, не підкоряючись зовнішнім обмеженням, стимулює шукати нестандартні шляхи і ризикувати, щоб утвердити свою незалежність;

- пошук сенсу і глибшого самопізнання. Авантюрні дії допомагають виходити за межі звичного, відкривати нові горизонти внутрішнього світу, що сприяє усвідомленню власної унікальності та потенціалу;

- потреба в самоствердженні та визнанні. Через ризиковані вчинки ти демонструєш свою сміливість, креативність і здатність долати труднощі, що підвищує самооцінку і зміцнює відчуття власної значущості;

– внутрішній покликання або інтуїція. Часто авантюризм виникає з відчуття «внутрішньої сили» або «голосу», що веде вперед, навіть якщо логіка радить обережність – це прояв глибинної мотивації до дії.

– жага новизни та емоційного підйому. Прагнення пережити яскраві емоції, долати страх і невизначеність, отримувати задоволення від подолання перешкод – все це стимулює до авантюрних вчинків.

Ці внутрішні мотиви створюють комплексний психологічний фундамент, який допомагає особистості через авантюризм реалізовувати себе як унікальну, самодостатню особистість.

Життя Джакомо Казанови є яскравим прикладом того, як авантюризм стає способом утвердження соціальної самодостатності. Його харизма, інтелект і вміння спілкуватися з найвищими колами суспільства – від імператорів до Вольтера – демонструють, що авантюризм не обмежується лише ризикованими вчинками, а включає і соціальний інтелект, культурну компетентність і здатність адаптуватися.

Особливо показовою є його втеча з в'язниці у Венеції – справжній шедевр винахідливості і рішучості. Казанова не лише організував втечу, а й переховувався в будинку особи, яка його шукала, під виглядом хрещеного батька майбутньої дитини цієї родини. Цей епізод ілюструє, як авантюризм поєднується з глибинним розумінням соціальних ролей і психології інших людей, що дозволяє утвердити себе навіть у ворожому середовищі.

З філософської точки зору, схильність до авантюризму можна розглядати як прояв екзистенційної свободи, коли особистість виходить за межі детермінованих соціальних ролей і норм. Авантюризм – це спосіб утвердження автономії, коли людина не просто підкоряється обставинам, а активно їх трансформує, створює власну життєву траєкторію. Цей процес тісно пов'язаний із відповідальністю за вибір, що є ключовим у кантівській та екзистенціалістській традиціях.

Відтак схильність до авантюризму цілком слушно розглядати як джерело відчуття самодостатності, зважаючи на такі аспекти:

- відповідальність за власний вибір. Авантюрні дії вимагають усвідомлення ризику і готовності нести наслідки, що формує глибоке відчуття власної автономії;
- перевірка меж власних можливостей. Ризиковані вчинки стають своєрідним «лабораторним досвідом», що дозволяє краще пізнати себе і свої ресурси;
- відчуття унікальності та неповторності життєвого шляху. Авантюризм дає змогу відчути себе творцем власної історії, що не піддається шаблонним моделям;
- підвищення впевненості у власних силах. Перемоги у складних ситуаціях закріплюють віру в себе і власну здатність долати труднощі.

Ці фактори разом формують цілісне відчуття соціальної самодостатності, коли особистість не залежить від зовнішніх обставин і здатна самостійно визначати сенс свого життя.

Ризиковані вчинки мають глибокий вплив на моє розуміння свободи. Вони демонструють, що свобода – це не просто можливість вибирати, а здатність приймати наслідки цього вибору. Авантюризм показує, що справжня свобода нерозривно пов'язана з відповідальністю і сміливістю. Кожен ризикований крок – це крок у невідомість, що вимагає довіри до себе і власної інтуїції. Такий підхід формує активну життєву позицію, де свобода – це не абстрактне право, а практична здатність творити своє буття.

Авантюризм, як показує аналіз, є не лише індивідуальним феноменом, а й соціальним явищем. Через авантюризм особистість заявляє про свою позицію у суспільстві, конструює власну ідентичність і взаємодіє з іншими на нових умовах. Це спосіб не просто втекти від соціальних норм, а створити нові простори для свободи і самореалізації. В цьому сенсі авантюризм виступає як індикатор соціальної самодостатності, що поєднує внутрішню автономію з активною участю у житті спільноти.

Висновки. Результати дослідження свідчать, що схильність до авантюризму є не просто випадковою рисою характеру, а глибинним і потужним механізмом утвердження соціальної самодостатності та індивідуальної автономії. Авантюризм виступає як форма свідомої провокації,

відповідального ризику і творчого пошуку, що дозволяє особистості вийти за межі детермінованих соціальних ролей, стереотипів і обмежень. Завдяки цьому людина отримує можливість відчувати справжню внутрішню свободу – свободу, яка не є відсутністю обмежень, а здатністю самостійно визначати межі власної поведінки, відповідати за свої рішення та формувати унікальний життєвий шлях.

Історичні приклади, зокрема життя Джакомо Казанови, яскраво ілюструють, що авантюризм поєднує в собі харизму, інтелект, емоційну гнучкість і здатність адаптуватися до різних обставин. Саме ці якості стають основою соціальної автономії, даючи змогу особистості не лише виживати у складних соціальних умовах, а й активно впливати на своє оточення, будувати власну ідентичність і реалізовувати свої потенціали. Авантюризм у цьому сенсі – це не хаотичний ризик, а усвідомлений вибір, що вимагає високого рівня відповідальності за наслідки своїх дій.

Особистий досвід підтверджує, що ризиковані вчинки не лише формують відчуття свободи, а й розвивають відповідальність, самоконтроль і здатність до рефлексії. Вони стимулюють особистісний розвиток, сприяють формуванню цілісної, зрілої особистості, здатної до самовизначення і самореалізації у складному світі. Авантюризм, таким чином, виступає як складний і багатовимірний феномен, що поєднує в собі елементи свободи, ризику, відповідальності і творчості.

Отже, авантюризм – це не просто спосіб життя або набір поведінкових стратегій, а глибинний екзистенційний досвід, що відкриває нові горизонти для розуміння свободи і самодостатності в сучасному соціокультурному контексті. Він дає змогу переосмислити традиційні уявлення про межі людської свободи, підкреслюючи роль особистості як активного творця власної долі. Такий підхід має важливе значення для філософії, соціології та психології, оскільки допомагає глибше зрозуміти природу людської свободи, відповідальності і сенсу життя в умовах постійних змін і викликів сучасності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кант І. Критика практичного розуму / І. Кант; пер. з нім. В. В. Лазаревського. – К.: Видавництво «Основи», 2003. – 416 с.
2. Руссо Ж.-Ж. Про суспільний договір / Ж.-Ж. Руссо; пер. з фр. О. І. Петренко. – К.: Видавництво «Основи», 1998. – 224 с.
3. Гегель Г. В. Феноменологія духу / Г. В. Ф. Гегель; пер. з нім. В. В. Лазаревського. – К.: Видавництво «Основи», 2004. – 528 с.
4. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо / Ж.-П. Сартр; пер. з фр. О. Мельник. – К.: Видавництво «Основи», 2005. – 400 с.
5. Камю А. Міф про Сізіфа / А. Камю; пер. з фр. І. Коваленко. – К.: Видавництво «Основи», 2006. – 192 с.
6. Казанова Дж. Історія мого життя / Дж. Казанова; пер. з італ. О. Шевченко. – К.: Видавництво «Наукова думка», 2010. – 400 с.
7. Гуссерль Е. Ідеї до чистої феноменології / Е. Гуссерль; пер. з нім. В. Коваленко. – К.: Видавництво «Основи», 2008. – 256 с.
8. Гадамер Г.-Г. Істина і метод / Г.-Г. Гадамер; пер. з нім. О. Мельник. – К.: Видавництво «Основи», 2010. – 320 с.
9. Знамениті авантюристи XVIII століття / упоряд. О. Іваненко. – К.: Видавництво «Наукова думка», 2012. – 320 с.

REFERENCES

1. Kant, I. (2003). *Krytyka praktychnoho rozumu* [Critique of Practical Reason] (V. V. Lazarevskyi, Trans.). Kyiv: Osnovy Publishing. 416 p. [in Ukrainian]
2. Rousseau, J.-J. (1998). *Pro suspilnyi dohovir* [The Social Contract] (trans. by O. I. Petrenko). Kyiv: Osnovy Publishing. 224 p. [in Ukrainian]
3. Hegel, G. W. F. (2004). *Fenomenolohiia dukhu* [Phenomenology of Spirit] (V. V. Lazarevskyi, Trans.). Kyiv: Osnovy Publishing. 528 p. [in Ukrainian]

4. Sartre, J.-P. (2005). *Buttia i nishto* [Being and Nothingness] (O. Melnyk, Trans.). Kyiv: Osnovy Publishing. 400 p. [in Ukrainian]
5. Camus, A. (2006). *Mif pro Sizifa* [The Myth of Sisyphus] (I. Kovalenko, Trans.). Kyiv: Osnovy Publishing. 192 p. [in Ukrainian]
6. Casanova, J. (2010). *Istoriia moho zhyttia* [History of My Life] (O. Shevchenko, Trans.). Kyiv: Naukova Dumka Publishing. 400 p. [in Ukrainian]
7. Husserl, E. (2008). *Idei do chystoi fenomenolohii* [Ideas Pertaining to a Pure Phenomenology] (V. Kovalenko, Trans.). Kyiv: Osnovy Publishing. 256 p. [in Ukrainian]
8. Gadamer, H.-G. (2010). *Istyna i metod* [Truth and Method] (O. Melnyk, Trans.). Kyiv: Osnovy Publishing. 320 p. [in Ukrainian]
9. Ivanenko, O. (Ed.). (2012). *Znamenytі avantiurysty XVIII stolittia* [Famous Adventurers of the 18th Century]. Kyiv: Naukova Dumka Publishing. 320 p. [in Ukrainian]

Sirko Andrii Leonidovych

PhD Candidate

Department of Philosophy and International Studies
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
15, Heroiv Oborony str., Kyiv, Ukraine
orcid.org/0009-0008-7884-6918

Kaluha Volodymyr Fedorovych

Doctor of Philosophical Sciences,

Professor at the Department of International Relations and Social Sciences
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
15, Heroiv Oborony str., Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-4744-826X

ADVENTURISM AS A MECHANISM AND MEANS OF ASSERTING SELF-SUFFICIENCY IN THE SOCIAL SPACE

Background. *Adventurism has long been a subject of philosophical and sociological inquiry, often viewed as a complex phenomenon intertwining risk, freedom, and self-assertion. Classical philosophers such as Immanuel Kant, Jean-Jacques Rousseau, and Georg Hegel laid the foundation for understanding freedom not merely as absence of constraints but as autonomous self-determination within social contexts. Later existentialist thinkers like Jean-Paul Sartre and Albert Camus expanded this view by emphasizing personal responsibility and the search for meaning through conscious choices, including risky and unconventional actions.*

In social philosophy, adventurism is seen as a response to societal limitations and inequalities, serving as a mechanism for individuals to assert their identity and achieve social autonomy. The life and experiences of historical figures, such as Giacomo Casanova, illustrate how adventurism functions as a strategy for personal freedom and self-realization. This background provides the theoretical and empirical basis for exploring adventurism as a way of affirming social self-sufficiency in the contemporary world.

Methods. *The study is grounded in a combination of classical and contemporary philosophical concepts of freedom, self-sufficiency, and adventurism, alongside interdisciplinary approaches to analyzing personality in society. The methodological framework includes historical-biographical analysis to explore how adventurism fosters autonomy, phenomenological inquiry to understand the internal motivations and experiences of adventurers, and hermeneutic analysis for interpreting autobiographical texts and memoirs. Additionally, a socio-philosophical analysis examines adventurism as a response to social constraints and inequality, highlighting its role in achieving social self-sufficiency.*

Results. *The study revealed that adventurism plays a key role in affirming social self-sufficiency. It acts as a conscious form of risk-taking that allows individuals to break free from fixed social roles and experience personal freedom. Historical cases, such as Giacomo Casanova, show that adventurism combines charisma, intelligence, and adaptability, which are essential for social autonomy. Additionally, engaging in adventurous actions fosters responsibility and self-awareness, contributing to the development of a mature and independent personality.*

Conclusions. *The research results demonstrate that the tendency to adventurism serves as a powerful mechanism for affirming social self-sufficiency and individual autonomy. Adventurism is not merely a spontaneous or reckless behavior but a conscious form of provocation and responsible risk-taking that enables individuals to transcend predetermined social roles and norms. Through this process, a person experiences profound inner freedom – a freedom defined not by the absence of constraints but by the ability to independently determine the boundaries of their actions and take responsibility for their choices.*

Historical examples, particularly the life of Giacomo Casanova, illustrate that adventurism combines charisma, intellect, and adaptability, which together form the foundation of social autonomy. These qualities empower individuals not only to survive but also to actively shape their social environment, construct their identity, and realize their potential. Adventurism, therefore, is a deliberate choice that demands a high level of personal responsibility and self-awareness.

Furthermore, personal experience confirms that engaging in risky actions fosters not only a sense of freedom but also cultivates responsibility, self-control, and reflective thinking. Such experiences stimulate personal growth and contribute to the development of a mature, self-determined personality capable of navigating complex social realities.

In sum, adventurism emerges as a multifaceted existential phenomenon that intertwines freedom, risk, responsibility, and creativity. It challenges traditional understandings of human freedom and highlights the role of the individual as an active creator of their own destiny. This perspective is significant for philosophy, sociology, and psychology, as it deepens our comprehension of freedom, responsibility, and the meaning of life amid the dynamic challenges of the modern world.

Key words: *adventurism, self-sufficiency, freedom of choice, risk, social autonomy, Casanova, responsibility.*